

Sem vložte zadání Vaší práce.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
KATEDRA ČÍSLICOVÉHO NÁVRHU

Diplomová práce

Nadřazený systém pro správu garáže

Bc. Ondřej Červenka

Vedoucí práce: Ing. Martin Daňhel

8. listopadu 2017

Poděkování

Děkuji panu Ing. Martinu Daňhelovi za čas, který mi věnoval a zejména za cenné rady a odborné vedení mé diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou práci vypracoval(a) samostatně a že jsem uvedl(a) veškeré použité informační zdroje v souladu s Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.

Beru na vědomí, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s ust. § 46 odst. 6 tohoto zákona tímto uděluji nevýhradní oprávnění (licenci) k užití této mojí práce, a to včetně všech počítačových programů, jež jsou její součástí či přílohou, a veškeré jejich dokumentace (dále souhrnně jen „Dílo“), a to všem osobám, které si přejí Dílo užít. Tyto osoby jsou oprávněny Dílo užít jakýmkoli způsobem, který nesnižuje hodnotu Díla, a za jakýmkoli účelem (včetně užití k výdělečným účelům). Toto oprávnění je časově, teritoriálně i množstevně neomezené. Každá osoba, která využije výše uvedenou licenci, se však zavazuje udělit ke každému dílu, které vznikne (byť jen zčásti) na základě Díla, úpravou Díla, spojením Díla s jiným dílem, zařazením Díla do díla souborného či zpracováním Díla (včetně překladu), licenci alespoň ve výše uvedeném rozsahu a zároveň zpřístupnit zdrojový kód takového díla alespoň srovnatelným způsobem a ve srovnatelném rozsahu, jako je zpřístupněn zdrojový kód Díla.

V Praze dne 8. listopadu 2017

.....

České vysoké učení technické v Praze

Fakulta informačních technologií

© 2017 Ondřej Červenka. Všechna práva vyhrazena.

Tato práce vznikla jako školní dílo na Českém vysokém učení technickém v Praze, Fakultě informačních technologií. Práce je chráněna právními předpisy a mezinárodními úmluvami o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským. K jejímu užití, s výjimkou bezúplatných zákonných licencí a nad rámec oprávnění uvedených v Prohlášení na předchozí straně, je nezbytný souhlas autora.

Odkaz na tuto práci

Červenka, Ondřej. *Nadřazený systém pro správu garáže*. Diplomová práce. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta informačních technologií, 2017.

Abstrakt

V několika větách shrňte obsah a přínos této práce v češtině. Po přečtení abstraktu by se čtenář měl mít čtenář dost informací pro rozhodnutí, zda chce Vaši práci číst.

Klíčová slova Nahradte seznamem klíčových slov v češtině oddělených čárkou.

Abstract

Sem doplňte ekvivalent abstraktu Vaší práce v angličtině.

Keywords Nahradte seznamem klíčových slov v angličtině oddělených čárkou.

Obsah

Úvod	1
1 Analýza	3
1.1 Struktura systému	3
1.2 Výběr komunikačního protokolu	4
1.3 Výběr platformy	6
2 Návrh	7
3 Implementace	9
4 Testování	11
Závěr	13
Literatura	15
A Seznam použitých zkratk	17
B Obsah přiloženého CD	19

Seznam obrázků

1.1	Základní struktura systému	3
-----	--------------------------------------	---

Úvod

Cílem této práce je vytvořit nadřazený systém pro monitorování garážového komplexu. Výsledná aplikace bude komunikovat pomocí WiFi či Ethernetu s podřízenými systémy (zasílajícími údaje z čidel v garážích). Na základě získaných dat pak bude udržován stav jednotlivých garáží a vytvářena historie událostí.

Systém bude poskytovat webového rozhraní pro administraci. V tom bude možné přidávat a odebírat podřízené systémy, zobrazovat jejich stav a zaznamenané události.

Vzhledem k povaze zadání je nutné systém navrhnout s ohledem na zabezpečení přenášených informací před odposloucháváním či manipulací. Též je nutné autorizovat uživatele přistupující do webového rozhraní.

Dalším důležitým požadavkem je snadná rozšiřitelnost o nové funkce. Systém by mělo být možné v budoucnu doplnit o možnost správy rozdílných podřízených systémů (například subsystemy pro sledování skladových zásob) či integraci s mobilní aplikací. Bude tedy potřeba navrhnout vhodné API pro předávání informací mezi systémem a jeho klienty.

V této práci se chci zaměřit na tvorbu aplikace na jedné konkrétní hardwarové platformě, jako například *Raspberry Pi*. Aplikace spolu s touto platformou by pak měla tvořit kompletní zařízení, které bude možné po základní konfiguraci (připojení do WiFi sítě, nastavení hesla) hned nasadit.

Výsledné řešení by však mělo být dostatečně nezávislé na zvolené platformě. Tudíž by neměl být problém spustit systém například na osobním počítači či virtuálním serveru.

V analytické části (1) práce tedy přiblížím proces výběru vhodné platformy, komunikačního protokolu a dalších prvků systému. Také stručně popíšu podřízený systém (garážové čidlo), se kterým budu dále pracovat. Další části mapují návrh (2) zařízení na základě této analýzy, jeho implementaci (3) a testování (4).

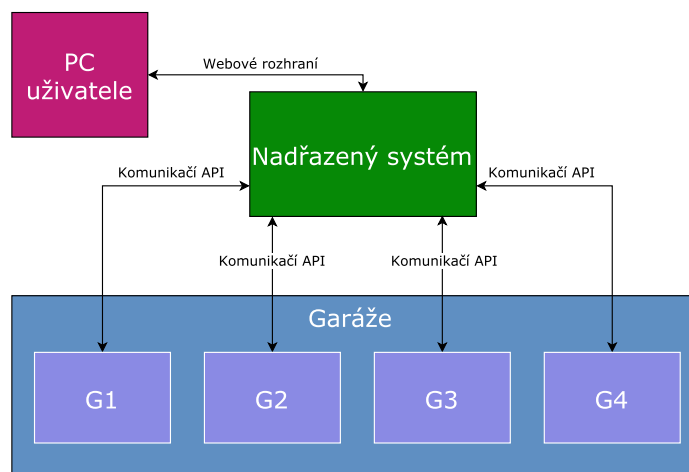
Analýza

1.1 Struktura systému

Struktura celého systému je naznačena na obrázku 1.1. Podřízené systémy komunikují s nadřazeným na základě událostí. Nadřazený systém tyto události zpracovává a upravuje podle nich stav garáží v evidenci.

Zaznamenané události jsou také uchovávány v historii událostí, spolu s dalšími metadaty jako čas přijetí nebo původce.

Další, kdo přistupuje do systému, je uživatel. Přes webové rozhraní může sledovat stav garáží a historii událostí. Také zde může spravovat klíče, které slouží pro přístup ke komunikačnímu API systému. Přístup do webového rozhraní je zabezpečen heslem.

Obrázek 1.1: Základní struktura systému

1.1.1 Podřízený systém

Podřízený systém je zařízení umístěné v každé garáži, které sleduje stav okolí pomocí těchto senzorových vstupů:

- teplota,
- světelná intenzita (fotobuňka),
- detekce kouře,
- detekce pohybu,
- stav dveří.

V případě překročení mezních hodnot se zařízení okamžitě hlásí nadřazenému systému. Kromě toho také v pravidelných intervalech odesílá kontrolní hlášení.

Vyhodnocení události je provedeno nadřazeným systémem. Podřízený systém tedy hlásí každou událost (například otevření dveří), aniž by nějak zkoumal její závažnost.

Základní požadavek na podřízený systém je schopnost komunikace přes Ethernet či WiFi pomocí protokolu zvoleného v sekci 1.2. Kromě toho může být hardware prakticky libovolný.

1.2 Výběr komunikačního protokolu

Nejdříve je nutné určit způsob komunikace, který bude systém používat. Díky tomu se budu při vybírání platformy moci ujistit, že jsou dostupné vhodné knihovny a další software.

Nadřazený systém bude se svými klienty (monitorovací zařízení v jednotlivých garážích) komunikovat přes WiFi nebo Ethernet. Základem komunikace bude TCP/IP protokol, je však potřeba zvolit vhodný protokol z aplikační vrstvy OSI modelu, který na něm bude stavět.

1.2.1 Vlastní protokol

Jedna z možností je implementovat vlastní protokol pomocí TCP/IP socketů. Toto řešení se mi však nezdá příliš vhodné, neboť nepřináší žádné významné výhody, naopak se s ním pojí řada komplikací.

Pro vlastní protokol by bylo nutné vytvořit robustní server, který zvládá obsluhu více klientů najednou. Dále by vzhledem k citlivosti přenášených dat bylo nutné implementovat nějakou formu šifrování. Tyto velmi obsáhlé problémy přitom řeší většina dnešních protokolů.

Další nevýhodou je nutnost implementace klientské části protokolu při vytváření nových zařízení spravovaných nadřazeným systémem. To do jisté míry omezuje jeho rozšiřitelnost.

1.2.2 HTTPS

Další možnost je využít ke komunikaci protokol HTTPS. V tomto případě by klienti komunikovali se systémem pomocí HTTP metod jako například `get` nebo `post`.

Jelikož součástí požadavků na systém je i webové uživatelské rozhraní, bude v každém případě nutné použít webový server pro jeho provoz. Ten by pak bylo možné využít i k poskytnutí API pro komunikaci systému s garážovými čidly.

Vhodný webový server (jako například *Nginx*) zajistí vícevláknovou obsluhu všech klientů. Protokol se také postará o kryptografické zabezpečení přenášených dat, je však nutné získat certifikát k ověření pravosti serveru (viz sekci 1.2.2.1).

Certifikát bude potřeba zajistit i v případě, že komunikace s klienty nebude postavena na tomto protokolu. Je totiž nutné také zabezpečit webové rozhraní, například kvůli ověření identity uživatele. Nutnost pořízení certifikátu tedy nepředstavuje nevýhodu oproti jiným protokolům.

API realizované pomocí tohoto protokolu je poměrně snadno rozšiřitelné. Pro nově implementovanou operaci stačí definovat URL a případně formát přenášených dat.

Výhodou je také snadná implementace na straně klienta, tedy garážového čidla. Knihovny realizující klientskou část protokolu jsou dostupné na většině populárních platform jako například *Arduino* (s Ethernet shieldem, oficiální knihovna *EthernetClient* [1]) nebo *ESP8266* (knihovna *esp8266wifi* [2]).

1.2.2.1 Certifikáty pro provoz HTTPS

Pro provoz HTTPS serveru lze použít například certifikáty certifikační autority Let's Encrypt, které jsou poskytovány zdarma. Kromě toho dodává Let's Encrypt také automatizačního klienta *Certbot* [3] pro snadné nasazení a aktualizaci jejich certifikátů. Bohužel certifikáty jsou vydávány pouze na doménu [4], což komplikuje použití v místní síti.

Jiná možnost je použití *self-signed* certifikátu. Tento certifikát není podepsaný žádnou certifikační autoritou, ale pouze vlastníkem certifikátu. Může tedy sloužit k šifrování komunikace (poskytuje veřejný klíč), ale je zranitelný vůči *man-in-the-middle* útoku [5].

Self-signed certifikát však lze použít k šifrování komunikace na uzavřené lokální síti, za předpokladu, že je server s certifikátem (přesněji s jeho soukromým klíčem) dostatečně zabezpečen [5].

Nevýhodou tohoto řešení je nepřítomnost certifikátu ve webových klientech, což by ovlivnilo přístup k uživatelskému rozhraní a API systému. V případě webového rozhraní by prohlížeč zobrazil varování o neznámém certifikátu. To by však mohl uživatel ignorovat.

1. ANALÝZA

U pořízených systému by bylo nutné nějakým způsobem distribuovat veřejnou část certifikátu do jednotlivých zařízení. Například u platformy *Arduino* lze použít *FirmwareUpdater* pro ruční nahrání nových certifikátů [6].

1.2.3 MQTT

[7]

1.3 Výběr platformy

Pro realizaci systému je nutné zvolit vhodnou platformu. Jelikož je cílem práce vytvořit fyzické zařízení, rozhodl jsem se jako základ použít některý z jedno-deskových počítačů, které jsou v dnešní době na trhu. Tyto počítače bývají cenově velmi dostupné a zároveň poskytují dostatečný výkon a podporu pro provoz systému.

Při výběru počítače byla nejdůležitějším kritériem podpora softwaru potřebného k implementaci monitorovacího systému.

Návrh

Implementace

```
# ... code here ...

import numpy as np

def foo(a):
    print(a)

class FooBar:
    def __init__(self):
        self.b = 10

a = [1, 2, 3, 4]
for i in a:
    if i == 2:
        print("hello world")
```

Ukázka 1: Testovací listing

Testování

Závěr

Literatura

- [1] Arduino: Web Client. 2015, [cit. 2017-10-25]. Dostupné z: <https://www.arduino.cc/en/Tutorial/WebClient>
- [2] Grokhotkov, I.: esp8266wifi – Client Example. 2017, [cit. 2017-10-25]. Dostupné z: <https://github.com/esp8266/Arduino/blob/master/doc/esp8266wifi/client-examples.rst>
- [3] Electronic Frontier Foundation: Certbot – About. [cit. 2017-10-18]. Dostupné z: <https://certbot.eff.org/about/>
- [4] Electronic Frontier Foundation: Let’s Encrypt – Frequently Asked Questions. 2017, [cit. 2017-11-07]. Dostupné z: <https://letsencrypt.org/docs/faq/>
- [5] Wallen, J.: When are self-signed certificates acceptable for businesses? 2017, [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: <https://www.techrepublic.com/article/when-are-self-signed-certificates-acceptable-for-businesses/>
- [6] Arduino: Firmware and certificates Updater. 2016, [cit. 2017-11-08]. Dostupné z: <https://letsencrypt.org/docs/faq/>
- [7] Lampkin, V.: What is MQTT and how does it work with WebSphere MQ? 2012, [cit. 2017-10-25]. Dostupné z: https://www.ibm.com/developerworks/mydeveloperworks/blogs/aimsupport/entry/what_is_mqtt_and_how_does_it_work_with_websphere_mq?lang=en

Seznam použitých zkratek

API

HTTP Graphical user interface

HTTPS Graphical user interface

MQTT Graphical user interface

OSI

TCP/IP Graphical user interface

URL

Obsah přiloženého CD

	readme.txt.....	stručný popis obsahu CD
	exe	adresář se spustitelnou formou implementace
	src	
	impl.....	zdrojové kódy implementace
	thesis	zdrojová forma práce ve formátu L ^A T _E X
	text	text práce
	thesis.pdf	text práce ve formátu PDF
	thesis.ps	text práce ve formátu PS